

Vergaderjaar 2008–2009

31 265

Adoptie

Nr. 13

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2009

Naar aanleiding van het verzoek van de Vaste Commissie voor Justitie om het rapport van het onderzoek naar deelbemiddeling in de Verenigde Staten kan ik u als volgt berichten.

Het onderzoek waarnaar wordt verwezen in mijn antwoorden op de commissievragen over onder meer het rapport interlandelijke adoptie «Alles van waarde is weerloos» (Kamerstuk 31 265, nr. 12, blz. 19–20) betreft een verkenning vanuit mijn ministerie van de mogelijkheden om adoptie in de Verenigde Staten volgens de procedure van het Haagse Adoptieverdrag te laten plaatsvinden. Aanleiding voor deze verkenning is de inwerkingtreding van het Haagse Adoptieverdrag in de Verenigde Staten per 1 april 2008.

Hieronder schets ik de wijze waarop de verkenning heeft plaatsgevonden en tot welke resultaten dit heeft geleid. Deze resultaten zijn voor mij aanleiding geweest om de maatregelen te nemen zoals ik deze aan Uw Kamer heb medegedeeld in mijn brief van 22 april jongstleden (Kamerstuk 31 265, nr. 12, blz. 20–21).

De verkenning heeft tot het inzicht geleid dat zeer jonge kinderen zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden in Amerikaanse gezinnen. Ook is geconstateerd dat er sprake is van een interpretatieverschil tussen de Centrale autoriteit van de Verenigde Staten en die van Nederland waar het gaat om de keuze van de afstandsouders voor specifieke adoptieouders, dan wel de bevoegdheid om te kunnen bepalen dat het kind direct door buitenlandse ouders kan worden geadopteerd zonder dat eerst getoetst wordt of binnenlandse adoptie tot de mogelijkheden behoort.

Tijdens de verkenning zijn de volgende gegevens verzameld met behulp van de volgende informatiekanalen.

Werkbezoek aan de Verenigde Staten

In september 2008 is een ambtelijk werkbezoek gebracht aan de Verenigde Staten samen met de Nederlandse vergunninghouder Stichting Kind en Toekomst. Hierbij is uitvoerig gesproken met de Amerikaanse Centrale autoriteit, verschillende adoptieorganisaties waarmee wordt samengewerkt en een belangenorganisatie voor Amerikaanse adoptieorganisaties. In maart 2009 heeft een tweede ambtelijk werkbezoek plaatsgevonden waarbij een conferentie over interlandelijke adoptie voor Amerikaanse adoptieorganisaties is bezocht. Bij deze gelegenheid is uitgebreid gesproken met de Amerikaanse Centrale autoriteit, een groot aantal Amerikaanse adoptieorganisaties die bemiddelen bij adopties van Amerikaanse kinderen naar het buitenland evenals Amerikaanse adoptieorganisaties die bemiddelen bij binnenlandse adopties van Amerikaanse kinderen.

Tijdens deze gesprekken is naar voren gekomen dat zeer jonge Amerikaanse kinderen zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden in Amerikaanse gezinnen. Hierbij is steeds aangegeven dat het praktijk is in de Verenigde Staten dat de wens van de afstandsouders voor plaatsing van het kind prevaleert boven het zoeken naar een Amerikaanse familie zoals door het Haagse Adoptieverdrag wordt voorgeschreven. Deze praktijk is ook opgenomen in de wetten regelgeving van de Verenigde Staten over de bemiddeling voor adoptie van Amerikaanse kinderen door buitenlandse ouders. Daarmee is de plaatsing van zeer jonge Amerikaanse mede afhankelijk van de wens van de afstandsouders. Ook is gesproken over de mogelijkheden voor adoptie van Amerikaanse kinderen uit de pleegzorg. Hierbij is gebleken dat hieraan grote behoefte bestaat. De Amerikaanse Centrale autoriteit ondersteunt dan ook de inspanningen van buitenlandse autoriteiten en vergunninghouders om te adopteren uit het Amerikaanse pleegzorgsysteem.

Samenwerking Stichting Kind en Toekomst en Amerikaanse adoptieorganisaties

Stichting Kind en Toekomst heeft de geaccrediteerde Amerikaanse adoptieorganisaties, die mogen bemiddelen bij adopties naar het buitenland van Amerikaanse kinderen, aangeschreven waar nog geen samenwerking mee gaande is. Hierbij is de wens uitgesproken om tot samenwerking te komen met Stichting Kind en Toekomst. Bij het uitblijven van reacties heeft Stichting Kind en Toekomst een tweede brief gestuurd en daarop volgend telefonisch deze Amerikaanse adoptieorganisaties benaderd.

Zonder uitzondering is de reactie terughoudend geweest waarbij het volgende werd aangegeven. Er zijn voldoende ouders binnen de Verenigde Staten waar de kinderen geplaatst kunnen worden. Als er onvoldoende ouders zijn, worden andere adoptieorganisaties in de Verenigde Staten geraadpleegd. Sommige geaccrediteerde adoptieorganisaties bemiddelen vooralsnog alleen bij adopties vanuit het buitenland naar de Verenigde Staten toe. Sommige geaccrediteerde adoptieorganisaties plaatsen wel kinderen in het buitenland maar uitsluitend bij in het buitenland woonachtige Amerikanen.

In navolging op de bevindingen van Stichting Kind en Toekomst is door mijn ministerie bevestiging gezocht omtrent het al dan niet aanwezig zijn van de noodzaak voor het plaatsen van jonge Amerikaanse kinderen bij buitenlandse ouders. Ook in het emailverkeer tussen mijn ministerie en verschillende Amerikaanse adoptieorganisaties is van hun kant bevestigd dat er geen noodzaak lijkt te zijn voor plaatsing van Amerikaanse kinderen bij buitenlandse ouders.

Amerikaanse wet- en regelgeving

De Intercountry Adoption Act uit 2000 vormt de basis van de Amerikaanse wet- en regelgeving voor interlandelijke adoptie onder het Haagse Adoptieverdrag. In deze wetgeving zijn de voorwaarden neergelegd voor de geaccrediteerde personen en organisaties die bemiddelen bij interlandelijke adopties, de aspirant-adoptief ouders, en de verantwoordelijke rechtbanken in de afzonderlijke staten van de VS. Nadere regelgeving is neergelegd in het Federal Register van 2 november 2006 (delen 22 CFR part 96, 97 en 99).

Door het specifieke juridische bestel van de VS met een federale structuur, de daarbij behorende vergaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor de afzonderlijke staten, de rechters, en de verschillende culturele uitgangspunten wordt de uitvoering van het Haagse Adoptieverdrag per afzonderlijke staat verschillend ingevuld.

In het Federal Register (22 CFR 96.53–96.55) zijn bepaalde vereisten opgenomen waaraan voldaan moet worden voordat een Amerikaans kind kan worden geadopteerd door in het buitenland woonachtige aspirant-adoptiefouders:

Het betreft hier onder meer:

- het opstellen van een kindrapport;
- de Amerikaanse vergunninghouder doet redelijke inspanningen (reasonable efforts) om te komen tot een tijdige adoptieplaatsing in de Verenigde Staten door onder andere gebruikmaking van verschillende informatiebronnen;
- de vergunninghouder kan ook aangeven dat er geen redelijke inspanningen zijn getroost om een Amerikaans kind in de VS te plaatsen indien de afstandsouders hebben aangegeven hun kind voor adoptie door buitenlandse ouders aan te bieden, of vanwege andere speciale omstandigheden die door de rechtbank worden goedgekeurd. Deze regel is alleen van toepassing indien de afstandsouders de aspirant adoptiefouders hebben geïdentificeerd met betrokkenheid van de Amerikaanse vergunninghouder.

Zoals in mijn antwoord aan Uw kamer op de commissievragen naar voren is gekomen, heeft bovenstaande wijze van implementatie van het subsidiariteitsbeginsel aanleiding gegeven om te bezien of en zo ja, op welke wijze de Amerikaanse wet- en regelgeving verenigbaar is met het Haags Adoptieverdrag en de Nederlandse wet- en regelgeving.

In het licht van onze besprekingen en de voorlopige ervaringen die de Amerikaanse Centrale autoriteit heeft opgedaan, is door de Amerikaanse Centrale autoriteit, in samenwerking met alle Amerikaanse adoptieorganisaties die bemiddelen voor Amerikaanse kinderen, een proces opgestart om te komen tot een praktijkstandaard voor de adoptiebemiddelingen. Dit proces wordt door mij van harte ondersteund en mijn ministerie is daarover in contact met de Amerikaanse Centrale autoriteit. Zo gauw daar meer duidelijkheid over bestaat zal ik u hierover berichten.

Consultatie Europese collega's

Consultatie van verschillende Europese Centrale autoriteiten (Vlaamse autoriteiten, Duitsland en Verenigd Koninkrijk) bevestigt het beeld dat sinds de inwerkingtreding van de Verenigde Staten tot het Haagse verdrag er kritischer gekeken wordt naar de Amerikaanse werkwijze. Zo heeft de Vlaamse Centrale autoriteit besloten om alleen de mogelijkheden voor adopties uit de Amerikaanse pleegzorg nader te verkennen. In Duitsland zijn de aantallen bemiddelingsverzoeken drastisch gedaald sinds de inwerkingtreding van de Haagse Adoptieverdrag in de Verenigde Staten.

Daarnaast is het in de Scandinavische landen niet mogelijk om kinderen uit de Verenigde Staten te adopteren omdat dit op ethische bezwaren stuit. Deze ethische bezwaren zijn gestoeld op het feit dat de Verenigde Staten het grootste aantal kinderen adopteert uit derde landen, terwijl er grote aantallen Amerikaanse kinderen wachten op adoptiefouders.

Permanent bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht

Het permanente bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht heeft aangegeven dat zij de Amerikaanse Centrale autoriteit om uitleg zal vragen naar de wijze waarop het subsidiariteitsbeginsel wordt toegepast in relatie tot de rol van de afstandsouders.

Internet en media

Verschillende verkenningen hebben plaatsgevonden van websites van Amerikaanse adoptieorganisaties die bemiddelen voor zowel binnenlandse als buitenlandse adopties, onderzoeksinstituten die zich bezighouden met adoptie en verschillende krantenartikelen van de afgelopen jaren in de Amerikaanse media. Deze informatiebronnen schetsen het beeld dat zonder al te veel problemen zeer jonge Amerikaanse kinderen geplaatst lijken te kunnen worden in Amerikaanse gezinnen.

Gezien de resultaten van de verkenning zoals geschetst, heb ik besloten de maatregelen te nemen zoals ik in antwoord op uw commissievragen (kamerstuk 29 689, nr. 12, blz. 20–21) heb aangegeven. Dit laat onverlet dat mijn ministerie zal doorgaan met het verkennen van mogelijkheden voor samenwerking met de Verenigde Staten waarmee het belang van kind het beste is gediend.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin